

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

Onderwerp	Inwerkingtreding spreidingswet
Portefeuillehouder	Leon Hoek
Registratienummer	BR2400035
Datum raad	30/05/2024

Gevraagde beslissing:

1. De capaciteit van de nieuwe noodopvanglocatie op Wilderszijde (Tobias 2) te verhogen van 200 naar 300 opvangplekken.
2. De huidige crisisnoodopvanglocatie (Tobias 1) tot 1 januari 2025 te laten staan en het aantal opvangplekken te verhogen van 50 naar 60 opvangplekken.

0. Samenvatting

Vanwege de inwerkingtreding van de Spreidingswet (officiële benaming; Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen) op 1 februari 2024 doet het college een voorstel waarin de (indicatieve) opgave van 446 opvangplekken centraal wordt gesteld.

Voor de realisatie van deze opgave onderscheiden we op korte termijn twee stappen, namelijk:

1. De nieuwe noodopvanglocatie (Tobias 2) uitbreiden van 200 naar 300 opvangplekken en;
2. de huidige crisisnoodopvanglocatie (Tobias 1) tot eind 2024 te laten staan en op te hogen van 50 naar 60 opvangplekken (vanwege het niet meer hoeven gebruiken van algemene ruimtes op Tobias 1 na opening van Tobias 2, komen er extra plekken beschikbaar).

Op korte termijn start een breed en integraal locatieonderzoek naar locaties in de gemeente die geschikt zouden kunnen zijn voor opvang en (tijdelijke) huisvesting van meerdere doelgroepen zoals asielzoekers, Oekraïense ontheemden, statushouders en spoedzoekers.

1. Aanleiding/ context met tijdlijn

Op 1 februari 2024 is de Spreidingswet in werking getreden. Hiermee krijgen gemeenten de wettelijke taak om opvangplekken voor asielzoekers te realiseren.

In Nederland zijn voor een periode van twee jaar (1 januari 2025 tot en met 31 december 2026) 96.000 opvangplekken voor asielzoekers nodig. Deze landelijke capaciteitsraming wordt verdeeld over 12 provinciale opgaven. Voor de provincie Zuid-Holland is het aantal opvangplekken 19.776.

Met een specifieke verdeelsleutel is vervolgens de opgave voor elke gemeente berekend. Belangrijke factoren hierbij zijn het inwoneraantal en de 'SES-WOA score'. Deze sociaaleconomische statusscore (SES) is gebaseerd op de financiële welvaart, het opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van huishoudens (WOA). De opgave voor de gemeente Lansingerland is 446 opvangplekken waarvan 38 voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV).

Aan de regionale regietafels (RRT's) en de provinciale regietafel (PRT) vindt er overleg plaats over het in gezamenlijkheid behalen van de opgave. De gemeenten werken toe naar een regioplan dat optelt tot de regionale opgave. Op 12 september 2024 ontvangt de ambtelijk secretaris van de PRT de definitieve versie van het regioplan. De individuele gemeentebesturen moeten dan hun besluitvorming over de bijdrage aan het regioplan hebben afgerond.

Op 1 november 2024 moet de PRT onder leiding van de Commissaris van de Koning (Cdk) een verdeelplan opstellen. In het Provinciaal Plan moet staan welke gemeenten opvang gaan leveren en hoeveel plekken dat in totaal oplevert. De minister neemt vóór 31 december 2024 een verdeelbesluit. Het verdeelbesluit wordt genomen op basis van evenwichtige verspreiding over het grondgebied van Nederland, de SES-WOA score, de duurzaamheid van de opvang en aanwezige opvangfaciliteit. Met duurzaamheid van de opvangplekken wordt bedoeld; de plekken die beschikbaar zijn voor vijf jaar of langer. De minister kan het verdeelplan van de gemeenten ongewijzigd vastleggen in het verdeelbesluit of maakt zelf een verdeelbesluit wanneer er niet wordt voldaan aan de opgave.

Met ingang van 1 januari 2025 moeten de gemeenten binnen zes maanden de vastgestelde opvangplekken beschikbaar stellen aan het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA). Indien nodig kan de minister overgaan tot het aanwijzen van locaties.

De huidige stand van zaken in Lansingerland is dat met de gemeenteraad drie afspraken zijn gemaakt (23 mei 2023) die nu nog steeds gelden, namelijk:

- De huidige crisisnoodopvanglocatie Tobias 1 biedt maximaal plek aan 50 asielzoekers;
- De nieuwe noodopvangvoorziening Tobias 2 mag, inclusief het aantal van de Tobias 1, niet meer dan 200 asielzoekers huisvesten;
- De verwachte oplevering van deze nieuwe locatie is in het tweede kwartaal van 2024 en het inhuisen van de asielzoekers zal medio juni 2024 plaatsvinden.

Op dit moment kan geconstateerd worden dat de gemeente Lansingerland de asielopgave vanuit de Spreidingswet niet gaat behalen met het aantal noodopvangplekken dat in juni 2024 wordt gerealiseerd.

2. Maatschappelijk effect

De gemeenteraad heeft in mei 2023 besloten om proactief opvang te willen bieden aan asielzoekers. Met de gevraagde inspanning geeft de gemeente uitvoering aan die ambitie en aan de wettelijke taak vanwege de Spreidingswet om opvangplekken te realiseren.

De vestiging van een nieuwe opvanglocatie voor asielzoekers heeft maatschappelijke impact. Door de asielopgave proactief aan te pakken en regie te houden, zorgen de gemeenteraad en het college van B&W ervoor dat de asielopvang zoveel mogelijk aansluit bij de voorwaarden van de gemeente. Hierdoor kan de gemeente het maatschappelijk effect deels sturen. De consequenties op de samenleving zullen merkbaar zijn binnen het fysieke domein en verschillende onderdelen van het sociaal domein zoals onderwijs, zorgvoorzieningen, veiligheid en arbeidsmarkt. We willen de druk op de lokale voorzieningen zo laag mogelijk houden, zodat de asielopgave voor de gemeente beheersbaar blijft.

Het voorbereiden op het uitbreiden van de nieuwe opvangvoorziening van 200 naar 300 plekken is reeds in gang gezet op de bouwlocatie. Bouwdeel 5 maakt ook onderdeel uit van de vergunning voor de bouw van Tobias 2.

Het COA heeft de gemeente verzocht om de capaciteit van de huidige crisisnoodopvanglocatie Tobias 1 uit te breiden van 50 naar 60 plekken. Fysiek bestaat er hiervoor ruimte, zonder verbouwing. De Tobias 1 kan er, naar verwachting, nog blijven staan tot einde 2024. Daarna moet deze locatie plaatsmaken voor de verdere ontwikkeling van Wilderszijde (met name de definitieve ontsluitingsweg).

3. Argumenten

1.1 De bouwlocatie voor de nieuwe noodopvang is geschikt voor het uitbreiden van 200 naar 300 opvangplekken.

Bij het ontwerp, de fysieke inpassing en de vergunningaanvraag, is altijd rekening gehouden met een vijfde bouwdeel dat ruimte biedt aan 100 opvangplekken. Door de verhoging van de capaciteit naar 300 opvangplekken zorgt de gemeente voor een forse stap in de richting van de realisatie van het totale aantal van 446 opvangplekken en blijft de regie op de uitvoering van de Spreidingswet dus meer in handen van de gemeente.

2.1 Opvangplekken van de crisisnoodopvanglocatie kunnen tijdelijk behouden blijven en uitgebreid worden met 10 opvangplekken zodat dit aantal mee kan tellen bij de realisatie van de totale opgave.

Door het behouden van en verhogen van de capaciteit van Tobias 1 komt het totaalaantal opvangplekken (tijdelijk) op een totaal van 360 opvangplekken.

2.2 De Commissaris van de Koning (CdK) roept op om huidige opvanglocaties te behouden.

De CdK heeft op 12 februari 2024 een dringende oproep gedaan aan de gemeenten om binnen drie tot vijf weken nieuwe opvangplekken te realiseren en het sluiten van locaties te voorkomen of uit te stellen. Het tekort aan opvangcapaciteit voor het COA loopt nog steeds snel op. Voor de provincie Zuid-Holland gaat het om een totaal van 1.100 nieuwe of open te houden opvangplekken, waar mogelijk onder beheer van de gemeente. Dit kunnen ook de tijdelijke (gemeentelijke) (nood)opvanglocaties zijn. Gevraagd wordt om deze plekken open te houden tot de (duurzame) opvangopgave in het kader van de Spreidingswet gerealiseerd is.

4. Kanttekeningen

2.1 De crisisnoodopvang staat op de route van de ontsluitingsweg voor Wilderszijde die gerealiseerd gaat worden.

Zodra de ontwikkeling van Wilderszijde toe is aan het realiseren van de ontsluitingsweg zal de Tobias 1 moeten verdwijnen.

2.2 De crisisnoodopvang was gepland voor 6 maanden, maar is al twee jaar in gebruik.

De Tobias 1 is langer in gebruik, dan voorheen de planning was. De noodzaak voor opvanglocaties heeft hiertoe geleid. Dit blijkt ook uit de oproep van de CdK van 12 februari 2024 om alle opvangvoorzieningen te behouden.

2.3 Het langer laten staan en verhogen van de capaciteit van de crisisnoodopvang is maar van korte duur (verwachting eind 2024) en telt daarom formeel niet mee bij de realisatie van de opgave.

Niet duurzame plekken tellen mee voor de provinciale opgave mits ze uiterlijk 6 maanden na het beschikbaar komen van het verdeelbesluit (en dus op 31 juni 2025) beschikbaar zijn en ten minste beschikbaar blijven tot het einde van de eerste cyclus (1 feb 2026).

5. Financiële consequenties met dekkingsvoorstel

De planvorming wordt ambtelijk uitgevoerd en die capaciteit is in eerste instantie voor eigen rekening van de gemeente, al kunnen kosten hiervoor ook gedeclareerd worden bij het COA (net als voorheen bij de Veiligheidsregio), de mate waarin de declaraties ook worden vergoed is vooralsnog verschillend. De

realisatie van de locatie(s) en uitvoering van de opvang is de verantwoordelijkheid van het COA. In het Faciliteitenbesluit en de bestuursovereenkomst met het COA is afgesproken dat het COA jaarlijks een uitkering verstrekt aan gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben.

Voor bewoners van een COA-locatie die niet zijn ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP) heeft de gemeente recht op een vergoeding voor algemene voorzieningen zoals openbaar vervoer en infrastructuur. Deze vergoeding compenseert de gelden die gemeenten daarvoor normaal gesproken per inwoner ontvangen vanuit het gemeentefonds. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het op 1 januari van het uitkeringsjaar aantal in de basisregistratie personen (BRP) ingeschreven bewoners van het opvangcentrum. Dit komt neer op het bedrag van ongeveer €475 euro per capaciteitsplaats.

Er zijn ook vergoedingen ter compensatie van gemiste inkomsten vanuit de onroerendezaakbelasting, vrijwilligerswerkgroepen die werkzaamheden verrichten in of voor het opvangcentrum, vergoeding voor voorlichtingskosten en huisvestingsbudget voor basisonderwijs.

6. Juridische aspecten

Het verdeelbesluit over het aantal te realiseren opvangplekken per provincie dat de staatssecretaris neemt voor 1 januari 2025 is juridisch afdwingbaar. Als de gemeente geen uitvoering geeft aan het verdelplan of te weinig plekken realiseert, wordt de 'Escalatieladder Interbestuurlijk Toezicht' toegepast. De minister kan uiteindelijk in de plaats treden van het college van B&W en overgaan tot het aanwijzen van een locatie. De uitwerking van het Interbestuurlijk Toezicht van de Provincie over de realisatie van de opvangopgave asielzoekers, wordt in de zomer van 2024 gepubliceerd.

7. Duurzaamheid

NVT

8. Extern draagvlak / burgerparticipatie

In november 2023 heeft de gemeente samen met het COA een Informatieavond georganiseerd om inwoners tijdig en volledig te informeren over de komst van de nieuwe opvanglocatie. Aansluitend is een klankbordgroep gestart van bewoners, gemeente en het COA die de komst van de nieuwe asielzoekers mee helpt voorbereiden. Over de mogelijke inzet van vrijwilligers wordt door de gemeente en het COA gesproken met het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP).

Belanghebbenden in de directe omgeving van de twee opvanglocaties, zoals bewoners plan 'Buyten', kopers van de nog te bouwen delen van Wilderszijde, burens aan de Schiebroekseweg en ontwikkelaars, worden proactief geïnformeerd over de uitbreiding van de capaciteit.

Na opening van een opvangvoorziening voor asielzoekers is het COA primair verantwoordelijk voor de communicatie met en naar omwonenden, alsmede samenwerkingsverbanden met vrijwilligersorganisaties, potentiële werkgevers, scholen en andere organisaties. Dit is anders dan bij bijvoorbeeld de opvang van ontheemde Oekraïners, waarbij de gemeente deze rol heeft. Vanuit de doelstelling om zoveel mogelijk zelf de regie in handen te houden van de opvang van asielzoekers blijft de gemeente wel nauw betrokken en zijn er korte lijnen en frequente overlegvormen met het COA.

Raadsvoorstel

Gemeente Lansingerland

9. Verdere procedure

Voor de korte termijn realiseert de gemeente Lansingerland door dit raadsbesluit ruim 80% van de taakstelling uit de Spreidingswet. De benodigde bouwwerkzaamheden zullen in één keer uitgevoerd worden, daarmee kan per juni 2024 het totaal aantal opvangplekken van 360 gerealiseerd worden.

Voor de (middel)lange termijn zal de gemeente, ter uitvoering van de Spreidingswet, op zoek moeten naar locaties met ruimte voor structurele opvang (minimaal vijf jaar) voor de gehele taakstelling. Wellicht zijn er mogelijkheden om hier combinaties te zoeken met andere op te vangen en te huisvesten doelgroepen zoals ontheemde Oekraïners, statushouders en spoedzoekers. Hiervoor komt het college na de zomer terug naar de gemeenteraad voor beeld- en oordeelsvorming.

Bijlagen

Geen.

Raadsbesluit

Gemeente Lansingerland

Onderwerp	Inwerkingtreding spreidingswet
Portefeuillehouder	Leon Hoek
Registratienummer	BR2400035
Datum raad	30/05/2024

De raad van de gemeente Lansingerland;
Na het voorstel gelezen te hebben

Op basis van de argumenten

- de bouwlocatie voor de nieuwe noodopvang is geschikt voor het uitbreiden van 200 naar 300 opvangplekken;
- opvangplekken van de crisishooftopvanglocatie kunnen tijdelijk behouden blijven en uitgebreid worden met 10 opvangplekken zodat dit aantal mee kan tellen bij de realisatie van de totale opgave;
- de Commissaris van de Koning (CdK) roept op om huidige opvanglocaties te behouden.

Rekening te houden met

- Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen ('Spreidingswet').

Besluit(en)

1. De capaciteit van de nieuwe noodopvanglocatie op Wilderszijde (Tobias 2) te verhogen van 200 naar 300 opvangplekken.
2. De huidige crisishooftopvanglocatie (Tobias 1) tot 1 januari 2025 te laten staan en het aantal opvangplekken te verhogen van 50 naar 60 opvangplekken.

Dit Raadsbesluit is vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 30 mei 2024,

de griffier,

de voorzitter,

drs. Eveline Hamelink-van Rens

drs. Pieter van de Stadt